

První letošní číslo *Slova a smyslu*, které právě držíte v rukou anebo jej čtete v elektronické verzi, přináší v rubrice **Studie a skici** celkem třináct textů, tematicky rozpjatých mezi středověkem a současnou literaturou, mezi literaturou českou a jinými evropskými literaturami a mezi literární historií a literární teorií, editologií, resp. diaktikou literatury.

Na dva pozoruhodné texty literatury staré a střední doby, *Cena Cypriani* a píseň *Mesiáš přišel na svět pravdivý*, se ve své studii zaměřila Kateřina Smyčková a zabývá se jimi v širším kontextu žánru parodie. Interpretaci tématu „svobody svědomí“ v Cervantesově *Donu Quijotovi*, které se v tomto románu poněkud překvapivě objevuje v souvislosti s morisky, tedy potomky dávných muslimů na Iberském poloostrově, provádí Juan Sánchez. Pro pochopení motivu je zapotřebí mobilizovat jak znalost dobového politicko-náboženského kontextu, tak aktuálních diskusí probíhajících v hispanistice. Catherine Ébert-Zeminová a Závíř Šuman podnikli detailní srovnání českých překladů dvou básní Stéphanu Mallarmého, *Okna* a *Květiny*, které pořídilo osm českých překladatelů od konce 19. do konce 20. století. Článek Žanety Nalewajk o krátkých formách v prozaické tvorbě Samuela Becketta vtahuje do hry tradici některých specifických žánrů, zejména žánru romantického fragmentu a jeho vztahu k představě „nekonečna“.

Následující dva příspěvky — každý poněkud jiným způsobem — výrazně těží z archivních pramenů. Václav Vaněk se v rozsáhlé studii věnuje stavu vydávání textů jedné z kanonických osobností české literatury — Karla Havlíčka Borovského. Ačkoliv se Havlíčkovo dílo již nedlouho po autorově smrti těšilo neutuchajícímu zájmu editorů, stav jeho poznání a spolehlivost jednotlivých edic nelze ani dnes považovat za příliš uspokojivé: vychází to jak z komplikovaných poměrů doby vzniku a posthumního vydávání těchto mnohdy výbušných textů, tak ze snahy českého kulturního prostředí Havlíčka idealizovat. Autor to podrobně dokládá na vybraných příkladech a připojuje i nový textologický objev. Michal Topor na základě bohatého archivního materiálu rekonstruuje mnohvrstevnatý vztah překladatele Emila Saudka k hlavnímu objektu jeho překladatelského zájmu, Otokaru Březinovi. Poskytuje současně vhled do kulturní politiky překládání, která byla významným prvkem kulturních vztahů Čechů a rakouských Němců před první světovou válkou i po ní.

Joanna Królak a Piotr Ślusarczyk se pokusili proniknout do duchovního a intelektuálního světa Františka Drtikola; konstatují, že Drtikola lze těžko považovat jak za buddhistu, tak i komunistu, jelikož obě „učení“ si vykládal velmi svérázně a namísto je hovořit spíše o dezinterpretaci. Drtikolovo světonázorové směřování tak chápou v kontextu sebeutváření a sebestylizace moderního umělce, jehož dílem se může stát i jeho vlastní existence. Vězeňské lyrice Václava Renče se věnuje Jan Wiendl: soustředí se především na podrobnou analýzu a interpretaci devatenácti básní oddílu Bez ozvěny, zařazeného do výboru z Renčovy poezie *Skřivání věž*, který ještě stihl vyjít v roce 1970. Hledá souvislosti extrémní situace Renčova uvěznění a vývoje jeho poezie, která od kompoziční i obrazné rafinovanosti směřuje k významovému oproštění a prohloubení. Ke kontextu totalitního režimu se vztahuje také studie Josefa Vojvodíka, tentokrát ale jde o období protektorátu a téma patosu a afektivity, jak se výrazně objevuje v díle dvou historiků umění pohnutého osudu — Růženy Vackové a Pavla Kropáčka. Zatímco Kropáček svůj život předčasně ukončil v nacistickém koncentračním táboře, Vackovou čekala po roce 1948 perzekuce a mnohaleté věznění na základě vykonstruovaných politických procesů (v podobném byl odsouzen i básník Václav Renč). Blíže k současnosti pak zaměřila Magdaléna Smějsíková svou analýzou narativních postupů a kompozice próz Anny Blažičkové, autorky, jejíž tvorba pro dospělé byla publikována převážně teprve v uplynulém desetiletí.

Poslední tři studie tohoto čísla se soustředí nikoli na (literárně)historická, ale spíše na teoretická a metodologická témata. Klára Čermochová přehlíží polskou a německou versologii z českého „pozorovacího stanoviště“: zatímco versologie polská vykazuje s českou versologií četné průniky i personální kontakty, versologie německá vychází z výrazně odlišných principů a pojmů. Ondřej Vojtíšek podnikl rozbor interpretací děl české a světové literatury, které připravili pracovníci pražské filozofické fakulty, resp. Ústavu pro českou literaturu; tyto texty a videa roztrídil na základě literárněinterpretativních přístupů, které v nich dominují, a ukazuje tak velmi konkrétně a názorně, jaké jsou možnosti didaktické interpretace cílené na středoškoláky. Poslední studie tohoto čísla od Michaela Špirita je napsána v žánru „review essay“: autor v ní komentuje nově vydanou knihu *Editologie* od Michala Kosáka a Jiřího Flaišmana a současně předestírá panorama aktuální textologické teorie i praxe.

Kritické rozhledy obsahují pět recenzí: Matouš Jaluška hodnotí knihu *Svět Dona Quijota*, připravenou týmem pražských hispanistů, Vít Gvožďiak recenzuje knihu Evy Krásové *Z hlediska smyslu... Émile Benveniste a zrod strukturalismu*, Jiří Holý se zamýšlí nad prací Miroslava Petříčka *Filosofie en noir*, Jan Budňák se zaměřuje na knihu Michala Topora *Cizinci — či krajané? Reflexe německojazyčných partií Čech a Moravy v textech Arneho Nováka* a Klára Soukupová se kriticky vyrovnává s přeloženou popularizační prací Martina Puchnera *Svět ve slovech aneb O síle příběhů utvářet národy, historii a civilizaci*.

V rubrice **Překlad** vychází text frankofonního švýcarského literárního historika Jérôma Meizoze *Genealogické linie moderní postury: Jean-Jacques Rousseau*, v překladu a s úvodem Josefa Šebka. Meizoz na příkladu slavného Ženevana objasňuje svůj koncept autorské postury jakožto sebeprezentace autora v textu i mimo něj.

Red.